Ч. 4 Середа 8 (20) січня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Справи краєві.

(Школа садівнича у всхідній части краю).

Полуднево-всхідна часть краю, именно повіти борщівский, заліщицкий, снятиньский і косівский, славні з урожайної землї і маючи лагідний клїмат надають ся дуже до управи благородних родів садовини, а навіть і винограду. Проби роблені в тім напрямі, особливо в заліщицкім дали успішні результати і заохотили до наслїдуваня, так, що вже нинї Заліщики і найблизша околица продукують морелї навіть на експорт. Обставина та звернула увагу Видїлу краєвого, котрий поінформувавши ся в комітетї Товариства господарского і віддїлів повітових прийшов до переконаня, що було би дуже пожаданим заложенє школи садівничої в тій части краю. Школа така з практичним напрямом, рекрутуючи учеників з посеред дїтий селяньских, обзнакомляючи їх в протягу дволїтного курсу з управою дерев і кущів овочевих, з переховуванем і ужиткованем овочів, виробом повил і вин овочевих, причинила би ся дуже до піднесеня садівництва. Приймаючи крім того старших в характері доходячих учеників і устроюючи популярні курси, школа така розбудила би і в теперішній ґенерациї замилуванє до тої галузи рільної продукциї і паучила би в спосіб практичний плеканя садовини і розумного обходженя ся з нею, а роздаючи виплекані у себе благородні роди по цінї кошту стала би ся розсадником садів межи людностию селяньскою і причинила би ся до утвореня нового жерела доходів в тамошних сторонах.

Що-до вибору місцевости, в котрій би мала бути заведена така школа, то на підставі реляций Видїлів повітових і вислїдку дотеперішних вступних розслїдів, Видїл краєвий гадає, що найвідповіднїйшими були би Заліщики або найблизша околиця. За тим промавляє насамперед положене, а відтак висота жертв, до яких готові репрезентация повіта, зверхність громадска і властитель обшару двірского.

Видїл краєвий не виступає перед Соймом з ніяким позитивним внесенєм, а домагає ся лиш, щоби Сойм признав потребу основаня садівничої школи в полуднево-всхідній части краю і поручив Видїлови розслїдити справу та предложити свої внесеня на найблизшій сесиї соймовій.

Остереженє.

Якийсь Кароль Баролїн у Відни порозсилав друковані відозви, в котрих щоби почтити ювилей Найяснїйшого Пана, відкликує ся до публичної жертволюбивости в цїли заложеня 50 шпиталїв для дїтий (по 50 лїжок) в більших містах королївств і країв репрезентованих в Радї державній. Збиранє складок має відбувати ся в той спосіб, що кождий, хто відбере відозву, має наліпити на ній марку почтову за 10 кр. або висшу, умістити свій підпис і післати відозву дальше в тій цїли, щоби відтак той, хто єї відбере, так само зробив. Відозва така містяча 20 рубрик, по цїлковитім виповненю єї марками і підписами має бути прислана дотичному Начальникови краю.

Складка того рода єсть недозволена, бо спосіб, в який має відбувати ся, виключає контролю властий, особливо-же під взглядом ужитя вібраних датків відповідно до призначеня. Крім того нема, по правдї нікого, хто би заняв ся зреалїзованєм інтенций жертводателїв, хиба що ц. к. Правительство взяло би то в свої руки, що вже длятого єсть не до переведеня, що не можна припускати, щоби результат складок вистав на утворенє хоч би лиш одного шпиталю.

Звертає ся длятого увагу публичности, що того рода складки суть недозволені і що ц. к. Правительство не може приняти запоруки за ужите зложених датків по мисли жертводателїв.

Датки отже, котрі доси наспіли (42 зр. 87 кр. в марках) і дальше наспіють до ц. к. Намістництва, будуть ужиті на цїли шпиталїв для дїтий взагалї, скоро жертводателї до року не зажадають їх звороту, до чого мусїли би відповідно вилеґітимувати ся.

Новинки.

Львів дня 19-го січня 1897.

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував радників скарбових дра Альфр. Жигадловича, дра Стан. Белциковского і дра Кар. Енґля старшими радниками скарбовими при ц. к. галицкій Прокураториї скарбу.

4)

Послїдний з Могіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

— Чи знаєте що про свою власну родину з тих часів? — спитав білий. Але Ви як на Індиянина чоловік справедливий, а що Ви дістали в спадщинї даровитість свого роду, то Ваші батьки мусїли бути хоробрі у війнї і мудрі в радї.

— Моє племя єсть прадїдом народів — відповів краян — і в менї чиста, не змішана кров. В моїх жилах пливе кров начальника племени і мусить на віки в них плисти. Прийшли Нїмцї і принесли огненну воду мому народови; єї пили, аж їм небо і земля танцювали перед очима, а они своїм дурним розумом гадали, що знайшли великого духа. Відтак покидали свій край, їх відганяли що раз дальше від берега, аж опісля — я, начальник племени і саґамор! [1]) — не видів вже більше сьвітла сонця, лиш тілько, що помимо дерева, та й не навідував ся вже нїколи до гробів моїх батьків.

— Гроби викликують в нашій груди торжественне чувство — сказав на то тамтой другий, зворушений тихим горем свого товариша — і они помагають нераз чоловікови в єго добрих намірах. Я про себе, що правда, сподіваю ся лиш того, що моїх костий не вкриє земля і они будуть білїти ся в лїсї або вовки їх порозносять! Але де-ж Ваш рід, що перед тілько лїтами прийшов до своїх суплеміншиків до краю Делягарів?

— Де цьвіти тих лїт? Облетїли один за другим; так минав ся один член за другим з моєї родини, один за другим уступав до країни духів. Я стою на вершку гори і мушу вже сходити в долину, а коли в слїд за мною піде й Ункас, то не стане вже нікого з крови саґаморів, бо мій хлопець то **послїдний Могікан**.

— Ункас тут! — відозвав ся инший, так само лагідний голос, саме коло него. — Хто допитуєсь за Ункасом?

Білий рушив борзо ножем в похві і мимо волї вхопив за рушницю; але Індиянинови було байдуже про ту несподївану перерву їх розмови і він навіть і головгю не повернув.

За хвильку опісля станув перед ними молодий борець, підійшовши тихим кроком, і сїв собі над берегом бистро шумячої ріки.

З уст батька не дав ся почути анї голосочок подиву, та й всї три мужчини через якийсь час опісля анї не допитували ся нїчого анї не відзивали ся, бо кождий, видко, чекав, аж буде єму можна промовити, не показуючи по собі анї жіночої цїкавости, анї дитинячої нетерпеливости. Білий держав ся очевидно їх звичаїв і так само мовчав та не рушав ся, як Індияни.

Наконець споглянув Чінґачґук на свого сина і спитав:

— Чи посьміють Макваси лишати слїди своїх мокасінів [2]) в отсих лїсах?

— Я слїдив за ними — відповів молодий Індиянин — і знаю, що їх єсть тілько, кілько пальцїв на обох моїх руках, але они криють ся, як ті боягузи.

— Ті злодїї чатують на добич і скальпи! [3]) — відповів білий, котрого й ми так само як єго товариш будемо звати Соколиним Оком.— Той проворний Француз, Монкальм, хоче насилати нам своїх шпіґунів аж в наш табор — але нехай знає котрою дорогою ідемо....

— Нехай — перебив єму батько — але виженемо їх як оленїв з гущавини. Чуєте, Соколине Око, вечеряйте нинї разом з нами, а завтра покажемо тим Маквасам, що ми мужчини.-

— Я готов до одного і до другого — відповів полїшук. — Але хто хоче Ірокезів побороти, мусить насамперед тих боягузів вишукати, а хто хоче їсти, мусить насамперед дичину убити. — Та бо хто кличе вовка з лїса, до того він іде — он там виджу оленя, такого великого, якого ще сего лїта не бачив. А тепер, Ункасе — додав він шепотом — дав би я мою порошницю, повну пороху, за вомпемову пряжку, що всаджу єму кулю межи очи, і то близше до правого, як до лївого.

— Не може бути! — відозвав ся молодий Індиянин з молодечим одушевленєм і схопив ся — з оленя не видко нїчого, лиш кінчики єго рогів, що як-раз вистають ізза корчів.

[1]) Саґамор, слово індияньске, значить: володїтель, король.

[2]) Індияньскі постоли або ходаки.

[3]) Шкіра з волосєм знята живцєм чоловікови з голови; у Індиян знак побіди.

— **Є. Вел. Цїсар** удїлив 200 зр. запомоги сс. Фелїциянкам в Снятинї на докінчене будови каплицї.

— **Перенесеня.** П. Намістник перенїс ц. к. секретаря повітового Руд. Гудеца з Яворова до Теребовлї і ц. к. канцелїста Намістництва Ів. Свитальского з Теребовлї до Яворова.

— **Нова стация телєграфу** отворена з днем 17-го с. м. в Борининчах, бобрецкого повіта, при тамошнім ц. к. урядї почтовім.

— **Торжество Богоявленія Господного** відбуло ся вчера у Львові після звичайного порядку. Процесию провадив Є. Ем. кардинал-митрополит і в сослуженю численного духовеньства відправив в Успеньскій церкві службу Божу. Відтак довершив Є. Ем. кардинал посьвященя води в Ринку. В торжестві взяли участь Є. Е. Намістник кн. Евст. Санґушко, Є. Е. п. Маршалок краєвий гр. Стан. Бадені, п. Віцепрезидент краєвої Дирекциї скарбу др. Коритовский, радники ц. к. Намістництва під проводом шефа президияльного бюра радника Густ. Мавтнера, академичний сенат з Є. М. ректором о. Комарницким на чолї, репрезентация Ради міскої під проводом президента дра Малаховского та численні репрезентациї товариств. В часї торжества асистував 15-тий полк піхоти. Братства з хоругвами з усіх передмість та несчислимі товпи публики взяли участь в торжественій процесиї, котра закінчила ся о 12-тій годинї в полудне.

— **Для учителїв народних шкіл.** П. Мінїстер віроісповідань і просьвіти поручив до ужитку в учительских семинариях дві книжки видані в польскім язицї Мечисл. Барановским, а то „Дидактику“, видане трете, у Львові 1895, цїна 70 кр. і „Педаґоґіку“ видане четверте, у Львові 1896, цїна 80 кр. Рівночасно виключив п. Мінїстер від ужитку давнїйші виданя. Обі згадані книжки можна набути в книгарни Ґубриновича і Шмідта у Львові.

— **Огонь.** В Щепятинї під Угновом вибух дня 13-го с. м. страшний пожар і знищив 23 загороди, позбавляючи 40 родин хлїба і даху. Шкода виносить около 20.000 зр., з чого ледве 2.000 зр. було обезпечених.

— **Вовк в містї.** З Ґурагумори на Буковинї доносять, що в день нового року появив ся там вовк при ул. Жидівскій. Непрошений гість зайшов на подвірє міщанина Мискевича, щоби его безрогам справити „новорічне“. Але зле вибрав ся. Мискевич з людьми обступили его на подвірю і убили колами.

— **Остров Робінзона,** що в ґеоґрафії мав імя Гуан Фернандез, запав ся, як доносять з Сан Франціско, в наслідок сильного вулькапїчного вибуху під морем. І так счез той рай молодечих мрій нашої дїтвори з лиця сьвіта і лишив ся хиба в книжцї, де Дефое змалював так займаючо пригоди Робінзона. Ся книжка переведена на руску мову заходом „Педаґоґічного Тов.“ у Львові з гарними ілюстрациями і хорошою оправою. (Львів ул. Академична ч. 8).

— **Динамітний замах.** Оногди розпочав ся перед віденьским судом присяжних процес, на котрого вислїд жде цїлий Відень з найбільшим напруженєм. Іде тут о звістний динамітний замах, про котрий ми свого часу писали, а яко обжаловані виступають перед судом Іван Фок і Павлина Баш, жінка віденьского слюсаря. Акт обжалованя закидує Фокови, що велїв занести до варстату Баша бомбу на то, аби его убити, а відтак оженити ся з вдовою по нїм. Баш, котрого не було в робітни, уникнув смерти, але від вибуху бомби погиб челядник Ґерстман, котрий відобрав бомбу від посланця замість свого майстра. До розправи візвано 67 сьвідків і їх переслухане потреве три днї. Обжаловані не признають ся до вини, а Фок навів аж 37 сьвідків на доказ, що его не було у Відни в дни доверше ного замаху. Мимо того сьвідки зізнають, що між Фоком і Башовою були від давна любовні зносини. Башова ще молода женщина і має тепер 24 роки. — Як доносять з Відня, запав в тїй справі вирок. Виновника замаху Фока засуджено на кару смерти. Жінку Баша узнали суді присяжні 10 голосами невинною і еї випущено зараз на волю.

Переписка зі всїми і для всїх.

Кость Ґереґа у Львові: Ваші питаня, як з одного боку дуже красні і поучаючі, так знов з другого так повні змісту, отже обемисті, що дуже трудно дати на них коротку а мимо того всесторонну відповідь. Будемо старати ся о скілько зможемо, але задля браку місця і зі взгляду на инших питаючих відповідаємо поки що лиш на перше питане: Який вплив мають красні штуки на образоване людскости. — Передовсїм треба тут поставити собі ясно такі поняти, як: краса, красні штуки, образоване, людскість. — 1) Поняте краси віддає дуже добре наша приповідка народна: Не то красне що красне, але то, що комусь подобає ся (бачите, народна естетика, народна фільософія!), значить ся: краса лежить не в мисленю понятями (красу годї оповісти, треба єї видїти), але в безпосереднім огляданю (спостеріганю, відчуваню). Красу відчуваємо нашими змислами: єсть то совершенність нашого змислового поняття (відчуваня), або иншими словами: краса викликує в чоловіцї при помочи его змислів в найбільшім степени миле чувство. (Ми беремо тут річ зі становища природного без взгляду на теориї деяких фільософів). Але як раз в способі і силї викликуваня в нас того милого чувства лежить і взглядність краси. (Простому чоловікови стає до краси яскравих красок). — 2) До красних штук (поняте штуки лишаємо без поясненя) зачисляємо: малярство (рисоване), різбарство, музику (спів), поезию. Кожда з тих штук приходить инакше до нашого змислового пониманя, отже мусить конче инакше на нас впливати, иншим способом викликувати в нас миле чувство. Хто колись рисував з натури, той знає, що н. пр. дерево в его очах тратить один розмір (грубість) і та іменно обставина викликує в чоловіцї незвичайно миле чувство, бо переносить его в сьвіт о двох розмірах, котрий він відтак при помочи сьвітла і тїни заміняє знов на сьвіт звичайний о трох розмірах — він творить, стає творцем, чоловіком незвичайним. — 3) Образоване своїм змістом єсть трояке: а) Придбане (збільшене числа) понятий мисленя, котре опирає ся на силї памяти. Можна н. пр. знати дуже богато історичних фактів (ходяча хроніка), вивчити ся цїлий словар слів на память і т. п., але мимо того не бути ще вповнї образованим чоловіком. Єсть то, що так скажемо, перший степень образованя, вступ до него. Люди, що при помочи науки осягають той степень, творять „ніби ін-

---

— Ще дитина з него — відозвав ся білий до батька. — Він гадає, що коли мисливий видить часть якоїсь зьвірини, не може вже собі подумати, де знаходить ся цїла.

Вже приложив був рушницю до ока, щоби дати доказ своєї зручности, котрою так дуже величав ся, коли Індиянин трутив еї на бік і сказав:

— Чи Ви, Соколине Око, хочете до Манкасів стріляти?

— Ті Індияни знають ся інстиктовно на на природї лїса — відповів білий, відкладаючи рушницю на бік, як би зрозумів свою похибку. — Мушу лишити оленя твоїй стрілї, Ункасе, а нї, то ми убили би дичину хиба для Ірокезів.

Ункас кинув ся на землю і став осторожно підсувати ся до зьвіра. Коли підсунув ся так близько, що був вже лиш на кілька лїктів від корча, поклав з як найбільшою осторожностию стрілу на свій лук, а тимчасом роги оленя стали кивати ся так, як би він вітрив у воздусї свого ворога.

За хвильку опісля свиснула стріла, а зранений олень вискочив з гущавини саме під ноги укритого ворога.

Ункас виминаючи роги розлюченого зьвіра, скочив на бік і заїхав ему ножем по горлї, а олень упав відтак на самім краю берега так, що аж вода від его крови стала червона.

— От що значить індияньска зручність — сказав на то полїшук — аж любо було дивити ся, хоч видко, що до стріли треба ще ножа, щоби роботу докінчити.

— Ов! — крикнув его товариш, обернувшись на бік, як той гончий пес, що вітрить зьвірину.

— Та бо тут таки цїле стадо! — відозвав ся полїшук, котрому аж очи засьвітили ся від охоти до польованя. — Скоро підійдуть так, що куля зможе їх засягнути, то буду стріляти, хоч би вистріл той мали почути всї шість народів, коли тут де засїли ся. А Ви чуєте що, Чінґачґук? Бо я в лїсі глухий.

— Тут лиш одна штука і та вже не жива — сказав Індиянин нахилившись до землї так, що майже аж ухом дотикав до неї. — Чую, що хтось іде!

— А може то вовки, що гонять за отсим оленем?

— Нї. То конї білих людий — відповів тамтой другий і встав спокійно та сїв собі знову з давною рівнодушностию на колоду. — То Ваші брати, Соколине Око; поговоріть з ними.

— А вже-ж, що поговорю, і то такою анґлійскою мовою, що і сам король еї би не повстидав ся — відповів полїшук мовою, котрою так дуже величав ся. — Але я анї не виджу, анї не чую нї людий нї зьвірят. Дивна річ, що Індиянин знає ся лїпше на голосах білих людий, як чоловік, в котрім, як то навіть его вороги кажуть, нема анї слїду нечистої крови, хоч він досить довго жив межи червоношкірими, щоби его можна о то підозрівати. Ба! та бо то щось затріщало так, як сухе ріще — тепер вже чую, що корчі рушають ся — таки й так — а ось они й ідуть. Нехай їх Бог стереже від Ірокезів.

Глава четверта.

Полїшук ще й не докінчив говорити, коли показав ся проводир малої громадки, котрої що-раз близші кроки зачуло було чуйне ухо Індиянина.

Подорожні підходили поволи що-раз близше.

— Хто там іде? — спитав полїшук, поклавши рушницю байдужно на лїву руку, але приложивши задля осторожности показуючий палець правої руки на язичок, хоч не хотїв сему поступованю надати вигляд грізної постави. — Хто важить ся іти сюди — межи дикі зьвірі і небезпечну пустару?

— Люди, що вірують в Бога та приятелї законів і короля — відповів той, що їхав попереду малої громадки. — Люди, що їдуть темним лїсом, відколи сонце зійшло та ще не їли і вже досить намучили ся.

— То ви заблудили — перебив ему полїшук — і вже почули, як то сумно, коли чоловік не знає, чи брати ся на право, чи на лїво може не правда?

— Так так; та й маленька дитина без пістунки не була би більше непорадна як ми, ми тепер хоч і дорослі, а не маємо знаня як дорослі. Чи не знаєте, як далеко звідси до місця що зве ся Вільгельм Генрих?

— Ви так далеко збили ся з дороги, як той гончий пес, що межи ним а звіриною лежить озеро Горікон! „Вільгельм Генрих“, куди Ви взяли ся, чоловіче! Коли Ви приятель короля і стоїте в якійсь звязи з армією, то зробили би-сте лїпше, як би вернули ся долї рікою до форту Едварда і там висказали своє бажане тому Віббови, що там марнує час, замість виступити против того зухвалого Француза і загнати его назад в его нору.

Заким ще незнакомий міг відповісти на то несподіване предложене, над'їхав другий їздець і спинив коня перед своїм товаришем.

— Отже як далеко можемо бути від форту Едварда? — спитав той — ми виїхали нинї рано звідтам, куди Ви радите нам назад вертати, і хочемо дістати ся до озера.

— Ну, то хиба вам очи заступило, заким ви ще збили ся з дороги, бо гостинець туди такий, як би яка улиця в Льондонї.

— Та нам не в тім дїло, який гостинець — сказав на то Гевард — бо то він був, як читателї вже може здогадали ся — і усьміхнув ся. — Ми здали ся були на Індиянина, що хотїв нас повести коротшою, хоч трохи на боцї положеною дорогою, але тепер сам не може еї знайти.

— Індиянин би заблукав ся в лїсї! — сказав на то полїшук покивуючи головою. — Коли сонце сьвітить понад вершками дерев, а ріки повні води, коли мох на кождім буцї каже ему, в котрій сторонї покаже ся сеї ночи північна зьвізда! В лїсї повно стежок, котрими дика зьвірина ходить до води і солонок, місця, котрі кождий знає; та й дикі гуси не відле-

телїґенцию“, перший єї завязок. — б) Коли до придбаних понятий мисленя прийде ще можність лученя їх в льоґічну звязь з собою, образоване стаєсь висшим. Маємо тогди людий дїйстно образованих, не лиш посїдаючих скількість знаня, але й мислячих, інтелїґентних. — в) Розвій можности пониманя змислового, або образоване чувства. Сей третий зміст або напрям довершає образоване, робить єго повним; чоловік з ним стаєсь всесторонно образованим, правдиво інтелїґентним. — 4) Під людскостию розуміє ся загал всїх людий на сьвітї; але коли бесїда о красних штуках і їх впливі на образоване, то очевидно можна тут говорити лиш про народи культурні. Безперечно, і дикі народи знають красні штуки в своїм родї; суть навіть слїди, що знали їх люди вже в т. зв. мамутовій або ледовій добі, але тогди так само, як тепер у диких, не може бути бесїди о впливі на образоване в теперішнїм нашім понятю. — Тепер же так: Чоловік представляє собою готовий предмет до образованя; средства до того знаходить так само готові в природї, а шукає лиш способу. Способом єсть наука і вихованє. Предмет (чоловік) з природи може бути всїлякий, надаючий ся більше або менше до образованя. Більше здібний образує ся вже навіть сам, бо знаходить в природї не лиш то, що розширяє круг єго понятий і здібність мисленя, але й то, що впливає на єго пониманє змислове; менше здібний ставить опір навіть, що так скажемо, штучному систематичному образованю. З того походить, що не всї люди можуть дійти до однакового степеня образованя, навіть при єго систематичнім веденю. Найтруднїйше приходить ся образувати пониманє змислове, котрого цїлість творять наше чувствове житє а котрого повний і всесторонний розвій завершує цїле образоване взагалї. Сему образованю приходять в поміч красні штуки. Они не лиш родять в нас чувства, але і надають їм певний напрям, показують, якими дорогами, якими способами розвивало ся пониманє змислове у иньших людий і заставляють нас іти тими самими дорогами, шукати тих самих способів, щоби дійти до того самого, до чого дійшли творцї тих штук. А що красні штуки переводять нас, як ми то повисше сказали, в иньший сьвіт, в сьвіт творчости, то й роблять з нас иньших людий, ублагороднять нас. **Ублагородняюча сила штук красних єсть длятого найважнїйшим впливом на образоване чоловіка**, а коли хочете, і взагалї людскости. Можна бути чоловіком навіть дуже образованим, але при тім простакуватим, лютим, завзятим, мстивим і т. д., а бодай чоловіком студенним як лїд, неумолимим, безвзглядним, бо не стає благородности чувств, котрої сам розум не надасть. — Не можемо тут дальше розписувати ся на сей темат. Скажемо ще лиш коротко: Правдиво інтелїґентний, всесторонно образований чоловік мусить мати не лиш богато знаня, мусить уміти не лиш мислити, але й відзначати ся благородностю свого чувства; в чим висшім степени сполучає в собі якийсь чоловік ті три прикмети, тим більше доходить він до правдивої ґеніяльности. Для ублагороднення чувства учимо ся не н. пр. самої музики, бо то було би одностороннє образоване, але й рисунків, поезиї і т. п. — Відповідь на друге питанє в суботнїшнім числї. — **Г. Бодяк:** Висилаємо лист на здогад і длятого ще тут запитуємо: Коли Ви подали просьбу о стипендию, з якого фонду і коли був оголошений конкурс на ту стипендию, бо на слїпо годї щось допитати ся. Адресуйте до в низу підписаного. **І. Г. в Х.:** Стріляти коло церкви в більші сьвята (н. пр. на Йордан), коли нема асисти войскової, можна лиш за призволенєм місцевої полїциї, взглядно власти, виконуючої надзір полїцийний, бо она обовязана подбати о то, щоби не було якого нещастя і може дозволити то лиш особам, на котрих оглядність і осторожність може вповнї спустити ся. Жандарм має не лиш повне право, але й обовязок відобрати пальне оружие навіть від того, хто би мав право єго носити, коли він з тим оружием явить ся підчас богослуженя в церкві хоч би й на хорах. З пальним оружием не повинен нїхто іти там, де сходить ся богато людий разом, а тим більше до церкви. Через просту неосторожність моглоби в такім місци стати ся нещастє, від котрого потерпів би може не один чоловік але кілька, ба й кількадесять. — **Я. К. у Львові:** Треба писати і говорити „джума“ а не „чума“. Коли в однім і тім самім числї „Нар. Часоп.“ було раз так, а раз так, то се лиш похибка друкарска — наше нещастє, на котре вже не знаємо як собі радити, бо годї все самому робити і треба спускати ся на других. (Так само в послїднїй переписцї було хибно надруковане cabellus замість caballus, а в першім фейлєтонї Couper замість Cooper). Слово „джума“ єсть арабске d'juma, котре значить то само, що „богато людий“, „збори“. Звідки оно взяло ся у нас не знаємо сказати; мабуть занесли єго Турки і Татари. Про ту пошесть, писали ми обширнїйше у фейлєтонї в рочнику з 1893. Пригадаємо тут, що єсть то та сама пошесть, яка в середних віках (в 1350 р.) проявила ся була в західній Европі, а котру в Нїмеччинї називано чорною смертию. В 1679 р. була она у Відни, в нашій монархії і в Італії. Чи від сеї джуми, чи від першої, або послїдної великої в 1713 сьпівають по католицких церквах: „Від повітра, голоду, огню і війни — стережи нас Господи“ — не знаємо сказати. Послїдний раз була джума в року 1878 на 1879 в Росиї в астраханьскій ґубернії. — Француский лїкар др. Єрзен (Yersin) котрий від кільких лїт слїдить за причинами джуми в Азиї, каже, що єї викликує прутень (бацил), подібний до того, який єсть причиною холери і т. п. пошестий. Від минувшого року др. Єрзен лїчить навіть від джуми подібним способом, як лїчив Пастер від скаженини. Єрзен єсть учеником Пастера. Він раз заразив ся був скажениною; Пастер єго вилїчив, а він не знаючи, як ще довго буде жити, постановив собі останок свого житя присьвятити вислїдженю причини джуми і способу єї лїченя. Після Єрзена джума проявляє ся в той спосіб, що в 4 до 6 днів по зараженю настає велика утома і пригнобленє, відтак сильна горячка. Першого дня показує ся болячка в 75 случаях на 100 в пахвинах, а в 10 случаях під пахою, доходить до величини курячого яйця, а до 48 годин або і борше чоловік гине. Замітне, що джума кидає ся насамперед на щури, а ті лїзуть відтак до хат, де гинуть і заражують людий. — **О. А.:** Дуже нам Вас жаль, але самі зміркуєте, що годї нам мішати ся у Ваші відносини родинні. Чей прецї знайдете якихсь свояків, а ті нехай віддадуть Вас на лїчене і спонукають того, кого належить, до поношеня коштів. Удайте ся може з просьбою о пораду до о. дек. Г. в Х. (Дальші відповіді пізнїйше).

☞ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора **Кирила Кахникевича**, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

тїли ще зовсїм до Канади! Гм, то дивна річ, щоби Індиянин заблудив межи Горіконом а колїном ріки! А він Могак?

— Не з роду, але принятий до того племени; менї видить ся, що він родом десь з подальших сторін на півночи і з тих, що то Ви їх називаєте Гуронами.

— Ов! — крикнули оба товариші полїщука, що сидїли доси байдужно, а тепер схопили ся так живо і з таким зацїкавленєм, що по тім видко було, як велика була то для них несподїванка.

— Гурон! — повторив полїщук і покивав ще раз головою з очевидним недовірєм. — То злодїйский накорінок, хоч би їх хто небудь приняв до себе; нїчого з них не буде лиш боягузи та волоцюги. Коли ви віддали ся проводови одному з того народу, то мене лиш дивує, що Вас не стрітило ще більше нещастє.

— Нема великого страху, бо „Вільгельм Генрих“ перед нами. Ви забуваєте і на то, що наш проводир тепер Могаком і яко приятель перебуває при нашім войску.

— А я Вам кажу, що хто Мінґом[1]) родив ся, той і Мінґом згине! — відповів Соколине Око рішучим голосом. — Могак! Що-до ретельности, то у мене значить Делявар або Моґікан. А коли отсї воюють — але они не беруть ся до того, бо їх хитрі вороги, Могаки, поробили з них баби! — але коли они хотять воювати, то пошукати таких борців як у Деляварів і Моґіканів!

— Досить того доброго — сказав Гевард нетерпеливо. — Менї не потреба, щоби хтось описував характер чоловіка, котрого я знаю, а котрого Ви не знаєте. Ви ще не відповіли на моє питанє: як далеко нам звідси до головної армії у форті Едвард?

— То, бачите, зависить від того, хто у вас проводирем. Чей таки кінь, як отсей, повинен би від висходу до заходу сонця уйти споро дороги.

— Та бо не говоріть, друже, на вітер! — сказав Гевард на силу лагідним тоном, щоби не показати свого невдоволеня — коли менї скажете, як далеко звідси до форту Едварда і поведете мене туди, то я Вам того за дармо не схочу.

— А коли би я так і зробив, то хто менї заручить, що не поведу туди ворога, якогось Монкальмового шпигуна? Не кождий, хто говорить по анґлїйски, єсть вірним підданим.

— Коли Ви на службі у войска, бо я Вас маю за войскового глядатая, то будете чей знати 60 полк короля.

— Шєдесятий! Мало єсть королївских Американцїв, котрих би я не знав, хоч маю на собі мисливску блюзу а не червоний мундур.

— Коли так, то може й знаєте, як називає ся майор того полку?

— Та я чув, що то становище одержав якийсь дуже богатий панич з полудневих провінций. Він таки занадто молодий для них. Але кажуть, що з него неаби який вояк і добра людина.

— Ну, нехай він собі буде, який хоче, але він стоїть тепер перед Вами і певно не єсть ворогом.

Полїщук здивований дивив ся через хвильку на молодого чоловіка, а відтак здоймив шапку і сказав менше певним голосом:

— То той проводир зрадив Вас і утїк?

— І не зрадив і не утїк — бо іде за нами.

— Треба менї подивити ся на него; коли він правдивий Ірокез, то пізнаю єго по его хитрім лици та по малюнку — сказав полїщук і пішов в корчі, а уйшовши кілька кроків дальше, побачив обі дївчини, що не без обави чекали кінця розмови. Поза ними стояв глядатай опершись о дерево і не зважав на то, що полїщук єму дуже приглядав ся; а все-ж таки коли глипнув, очи єму засьвітили ся так дико, що міг від них аж страх взяти.

(Дальше буде).

[1]) Мінґо значить тілько що „мішанець“.

Телеґрами.

Відень 19 січня. Комісия буджетова ухвалила предложенє в справі конґруи після внесеня підкомітету, котре годить ся з предложенєм правительства. Пос. Романчук поставив резолюцию в справі знесеня, взглядно управильненя требів церковних.

Відень 19 січня. Пос. Вахнянин говорив о лихві в Галичинї і домагав ся розширеня закона о лихві.

Берлин 19 січня. Бюро Вольфа заперечує вість, будьто би цар занедужав і покликано до него проф. Берґмана. Також не знають в Берлинї о тім нїчого, мов би царска пара мала їхати до Аббациї.

Берлин 19 січня. Ґр. Ґолуховский має бути нинї знову на авдиенциї у цїсаря, а вертаючи, поступить до Дрездна, де перебуде два днї.

Бомбай 19 січня. Доси було 3635 случаїв занедужаня на джуму, а з того 3592 случаїв смерти.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

Велика Інсбруцка 50-крейцарова льотерия

Тягнене невідклично 20-го лютого.

Головна виграна 75.000 кор.

Готівкою 20 прц. менше.

Льоси по 50 кр. спродають: М. Йонаш, Кіц і Штоф, М. Клярфельд, Самуели і Ляндав, Корман і Файґенбавм, Ґустав Макс, Шельєнберґ і Крайсер, А. Шельєнберґ і син, Сокаль і Лілїєн. 10

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика число 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем.— Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8.

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові улиця Кароля Людвика число 9, приймає абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.